

Asia: VN/30743/2024

Lausuntopyyntö luonnoksesta valtioneuvoston asetukseksi eräistä leikkauksista ja lääketieteellisistä toimenpiteistä sekä luonnoksista erikoissairaanhoidon keskittämisasiasetuksen ja päivystysasetuksen muuttamiseksi

Lausunnonantajan lausunto

Kommentit ehdotetusta leikkauksista ja tiettyjä lääketieteellisiä toimenpiteitä koskeva valtioneuvoston asetuksesta. Onko ehdotettu asetus selkeä ja toimeenpantavissa, ja onko siinä huomioitu oleelliset asiat? Ellei mielestänne ole, miten sitä pitäisi muuttaa?

Kehitysvammaisten Tukiliitto ry kiittää mahdollisuudesta antaa lausunto asiassa. Tukiliitto on valtakunnallinen jäsenyhdistystensä muodostama ihmisoikeus- ja kansalaisjärjestö, jonka kohderyhmään kuuluvat apua ja tukea asioiden ymmärtämiseen, oppimiseen ja arjen toimintoihin tarvitsevat ennen aikuisikää vammautuneet henkilöt sekä heidän perheensä ja muut läheisensä.

Tukiliitto pitää lähtökohtaisesti myönteisenä sitä, että kehitysvammaisten ihmisten erityiset tarpeet huomioitaisiin valtioneuvoston asetuksessa eräistä leikkauksista ja lääketieteellisistä toimenpiteistä.

Ehdotuksen mukaan asetuksen 2 §:n 4 momentissa säädettäisiin, että jos sairaalassa tai muussa terveydenhuoltoa toteuttavassa toimintayksikössä suoritetaan lapselle tai kehitysvammaiselle henkilölle leikkaus tai toimenpide, hyvinvointialueen, Helsingin kaupungin ja HUS-yhtymän on varmistettava, että toimintayksikössä on erityisosaaminen lasten tai kehitysvammaisten henkilöiden anestesiaan ja leikkaustoimintaan. Lasten ja kehitysvammaisten potilaiden anestesiaan ja leikkaukseen sekä niiden jälkihoitoon voi ehdotuksen mukaan liittyä erityispiirteitä, jotka korostuvat muun muassa pienimpien lasten kohdalla. Edelleen todetaan, että laadukas ja potilasturvallinen hoito edellyttää, että tällöin on varmistettu riittävä osaaminen ja laitteet kyseisten potilaiden hoitoon ja asianomaiset seurantatilat, joissa esimerkiksi saattajien on mahdollista olla potilaiden tukena.

Esitysluonnoksen taustalla olevien lääketieteellisten suositusten pohjalta todetaan, että riskialttiita päiväkirurgian kannalta ovat somaattisten pitkäaikaissairauksien lisäksi sairaudet, jotka saattavat

johtaa merkittävään kognitiivisten toimintojen heikentymiseen tai tajunnan menetykseen, jolloin potilas ei itse kykene hälyttämään apua tarvittaessa. Näitä ovat muun muassa muistisairaus, epilepsia, epävaka psykiatrinen sairaus, hoitamaton uniapnea sekä kehitysvamma. Edelleen todetaan, että keskushermostoon vaikuttavien lääkkeiden käyttö leikkausten ja jälkihoidon yhteydessä voi vaikeuttaa kognitiota ja aiheuttaa sekavuutta ja muistamattomuutta, vaikka potilaalla ei olisi diagnosoitu kognitioon vaikuttavia sairauksia. Tällöin potilaan kyky ymmärtää ja muistaa leikkauksen jälkeen annettuja ohjeita voi olla merkittävästi heikentynyt.

Tukiliitto katsoo, että ainakin asetuksen perusteluissa olisi perusteltua huomioida myös muut kuin kehitysvammaiset henkilöt, joilla on kuitenkin vastaavia kognitiivisia ja / tai sosiaalisia toimintarajoitteita, jotka vaikeuttavat esimerkiksi ohjeiden ymmärtämistä tai esimerkiksi toimimista sairaalaympäristössä leikkauksen tai muun operaation jälkeen.

Tukiliitto toteaa, että hyvistä lähtökohdistaan huolimatta vaatimus lasten tai kehitysvammaisten henkilöiden anestesiaan ja leikkaustoimintaan liittyvästä erityisosaamisesta ei saa johtaa siihen, että kehitysvammaisten henkilöiden hoitopaasy vaikeutuu tai viivästyy, vaan kehitysvammaisten ja vastaavaa tukea tarvitsevien ihmisten YK:n vammaisyleissopimuksen 25 artiklan mukainen oikeus parhaaseen mahdolliseen terveyden tasoon ilman syrjintää vammaisuuden perusteella tulee toteuttaa täysimääräisesti.

On varmistettava, että vaaditun erityisosaamisen järjestämistä varten on tosiasiaassa riittävät resurssit, jotta myös kehitysvammaiset henkilöt voivat yhdenvertaisesti päästä myös päiväkirurgisiin leikkauksiin ja toimenpiteisiin. Asetuksen näitä ja muita vaikutuksia on seurattava ja tarvittaessa ryhdyttävä toimenpiteisiin niin tarpeellisen osaamisen kuin yhdenvertaisen hoitopaасыn turvaamiseksi.

Kommentit erikoissairaanhoidon keskittämisasietuksen 4 §:n muutosehdotuksesta (psykoterapeuttisiin ja psykososiaalisiin menetelmiin liittyvä työnjako)

-

Kommentit muista keskittämisi- ja päiivystisasietuksen muutosehdotuksista

-

Kokko Saara
Kehitysvammaisten Tukiliitto ry